

Saksnr. 20/4722

08.01.2021

Høringsnotat - endring folkeregisterloven, «kontaktopplysninger for dødsbo»

Innhold

1	Innledning og sammendrag	3
2	Gjeldende rett	4
3	Departementets vurderinger og forslag	5
3.1	Harmonisering med domstolloven	5
3.2	Behov for tilgang til kontaktopplysninger for dødsbo	6
4	Administrative og økonomiske konsekvenser	7
5	Ikrafttredelse	8
6	Forslag til lovvedtak	8

1 INNLEDNING OG SAMMENDRAG

Finansdepartementet fremmer i dette høringsnotatet forslag om en liten endring folkeregisterloven. Departementet foreslår at informasjonselementet «kontaktopplysninger for dødsbo» i folkeregisterloven § 3-1 første ledd bokstav f, gjøres ikke-taushetsbelagt. «Kontaktopplysninger for dødsbo» ble innført som et nytt informasjonselement i Folkeregisteret ved vedtakelsen av folkeregisterloven i 2016, og er i tråd med lovens hovedregel underlagt taushetsplikt. Opplysningen kan kun utleveres til aktører som har lovhjemmel til å få utlevert taushetsbelagte opplysninger fra Folkeregisteret.

Forslag om å registrere «kontaktopplysninger for dødsbo» i Folkeregisteret ble fremmet av Oslo byfogdembete under høringen av forslag til ny folkeregisterlov,¹ og spørsmålet om opplysningen skal være taushetsbelagt har derfor ikke tidligere vært gjenstand for høring.

Avdødes kreditorer har behov for å kontakte den som forvalter dødsboet for å melde sine krav i boet, og kreditorene må derfor ha innsynsrett i hvem som har overtatt avdødes gjeldsansvar. Opplysningen er alminnelig tilgjengelig fra domstolene, og hensynet til lovharmonisering tilsier at den ikke bør være underlagt taushetsplikt i Folkeregisteret.

Departementet foreslår at kontaktopplysninger for dødsbo gjøres til en ikke-taushetsbelagt opplysning i Folkeregisteret og viser til forslag til endring i folkeregisterloven § 9-1 annet ledd. Departementet foreslår at endringen trer i kraft straks.

¹ Høringsnotat – ny folkeregisterlov 29. mars 2015

2 GJELDENDE RETT

Utgangspunktet i folkeregisterloven er at det er taushetsplikt om opplysningene i Folkeregisteret, og at det angis i loven hvilke opplysninger som ikke er underlagt taushetsplikt.

Etter folkeregisterloven § 9-1 første ledd plikter enhver som behandler personopplysninger etter loven å bevare taushet om det han eller hun får kjennskap til i sitt arbeid. Etter bestemmelsens annet ledd omfatter ikke taushetsplikten opplysninger om en persons fulle navn, fødselsdato, kjønn, fødsels- og d-nummer, grunnlaget for registrert identitet etter § 3-2, adresse, fødested, statsborgerskap, sivilstand, vergemål, stadfestet fremtidsfullmakt og dødsdato, med mindre slike opplysninger rører et klientforhold eller andre forhold som gjør at opplysningene må anses personlige. Det samme gjelder historiske opplysninger om navn og adresse.

Reglene om utlevering av opplysninger fra Folkeregisteret er basert på dette skillet mellom taushetsbelagte og ikke-taushetsbelagte opplysninger. Taushetsbelagte opplysninger kan utleveres til offentlige myndigheter og virksomheter, og til private virksomheter, som har hjemmel i lov til å innhente opplysninger fra Folkeregisteret uten hinder av taushetsplikt, jf. folkeregisterloven § 10-2.

Ikke-taushetsbelagte opplysninger kan utleveres til offentlige myndigheter og virksomheter, private virksomheter som utfører lovpålagte oppgaver eller oppgaver på vegne av det offentlige, og finansforetak, jf. folkeregisterloven § 10-1. Opplysningene kan gjøres elektronisk tilgjengelig gjennom lister basert på fødsels- og d-nummer. Andre private virksomheter og aktører, kan få utlevert ikke-taushetsbelagte opplysninger til navngitte identifiserbare personer. Den som ber om opplysningene må identifisere seg slik at det ikke gis ut opplysninger på bakgrunn av anonyme forespørsler.

Ved vedtakelsen av folkeregisterloven i 2016 ble det innført et nytt informasjonselement i Folkeregisteret; «kontaktopplysninger for dødsbo». Opplysningen registreres i Folkeregisteret etter melding fra domstolen, og er i tråd med hovedregelen i folkeregisterloven underlagt taushetsplikt. Opplysningen er derfor kun tilgjengelig for virksomheter med lovhjemmel til å få opplysningen utlevert.

3 DEPARTEMENTETS VURDERINGER OG FORSLAG

3.1 Harmonisering med domstolloven

Informasjonen som registreres i Folkeregisteret som kontaktopplysninger for dødsbo er den person eller organisasjon som domstolen har oppgitt å være mottaker av original skifteattest. I praksis registreres fødselsnummer/d-nummer hvis dette finnes, ellers registreres fødselsdato og navn. Dette innebærer at denne personens adresse hentes ut fra Folkeregisteret. Dersom personen ikke har fødsels- eller d-nummer, registreres adressen oppgitt av tingretten. Etterfølgende adresseendring for kontaktperson vil ikke bli oppdatert uten ny melding. For organisasjoner registreres organisasjonsnavn og organisasjonsnummer og den adresse som er oppgitt. Tilsvarende informasjon kunne tidligere registreres som postadresse for avdøde. Adresser, herunder postadresse til avdøde, var ikke taushetsbelagt etter tidligere folkeregisterlov, og er det heller ikke etter gjeldende folkeregisterlov. Praksis har vist at det kan være behov for å dele opplysningen også med private aktører som ikke har tilgang til taushetsbelagte opplysninger. Ved innføring av «kontaktopplysninger for dødsbo» som eget informasjonselement i registeret, var intensjonen ikke at opplysningen skulle bli vanskeligere tilgjengelig for dem som har behov for den.

Informasjonen som i Folkeregisteret registreres som kontaktopplysning for dødsbo, er ikke underlagt taushetsplikt i domstolene. Domstolene behandler et stort antall innsynsforespørsler om dette årlig, og gir da informasjon om navn og adresse på mottakere av skifteattesten, eller informasjon om at attest ennå ikke er utstedt, hvis det er tilfellet. Den informasjonen for eksempel en kreditor får, vil altså være avhengig av om domstolene eller Folkeregisteret kontaktes. Ved henvendelse til domstolene vil

vedkommende få informasjon om navn og adresse på mottaker av original skifteattest uten at vedkommende trenger å begrunne forespørselen. Kontakter vedkommende Folkeregisteret, vil det ikke gis opplysninger om dette uten at vedkommende har hjemmel i lov til å få tilgang til denne informasjonen.

Departementet anser det som uheldig at tilgangen på denne informasjon er ulik avhengig av hvilken offentlig instans som kontaktes. Det gjelder særlig i dette tilfellet, hvor opplysningen registreres i Folkeregisteret på grunnlag av innmelding fra domstolene. Hensynet til lovharmonisering taler for at kontaktopplysninger for dødsbo gjøres til en ikke-taushetsbelagt opplysning i Folkeregisteret.

3.2 Behov for tilgang til kontaktopplysninger for dødsbo

Reglene om taushetsplikt i folkeregisterloven er viktige av hensyn til den enkeltes personvern. Det er viktig med klare regler om hvilke opplysninger som er taushetsbelagt og hvilke som ikke er det. Reglene om utlevering av opplysninger fra Folkeregisteret må korrespondere med reglene om taushetsplikt, slik at ikke taushetsplikten uthules gjennom bestemmelser om innsyn og utlevering av opplysninger. Opplysninger om foreldre, barn og ektefelle er underlagt taushetsplikt i Folkeregisteret. Når en person oppgis som kontaktperson for et dødsbo, kan dette gi indikasjoner om at vedkommende er i familie med avdøde. Men det kan også benyttes en fullmektig til å bistå med bobehandlingen, og det å være kontaktperson for et dødsbo vil ikke i seg selv tilkjennegi eller bekrefte en familierelasjon. Departementet anser derfor ikke dette for å være et tungtveiende argument for at kontaktopplysninger for dødsbo skal være taushetsbelagt.

Etter et dødsfall er det behov for å avklare hva som skjer med avdødes aktiva og passiva, herunder betingete aktiva, som forsikringsytelser, som først kan realiseres etter dødsfallet. Det er ingen spesielle bestemmelser som regulerer kreditorers eller andres innsynsrett i skiftesakene. Ved å gjøre kontaktfinformasjon for dødsbo til et informasjonselement i Folkeregisteret er det lagt til rette for automatiserte prosesser

hos konsumentene, mens dette har vært gjenstand for manuell behandling hos domstolene. Informasjonselementet ble implementert i Folkeregisteret fordi Folkeregisteret ble ansett bedre egnet til å forvalte og distribuere disse opplysningene enn domstolen, og ikke for at tilgjengeligheten av opplysningen skulle begrenses.

Kjernen i vurderingen av om en opplysning skal være underlagt taushetsplikt, er hvorvidt informasjonen er beskyttelsesverdig eller ikke. Departementet kan ikke se at det foreligger tungtveiende argumenter for at kontaktopplysninger for dødsbo skal være underlagt taushetsplikt i Folkeregisteret. Behovet for å komme i kontakt med den personen eller det selskapet som forvalter dødsboet, tilsier at kontaktopplysninger for dødsbo ikke bør være en taushetsbelagt opplysning i Folkeregisteret. Opplysning om skifteattestmottaker er fritt tilgjengelig fra domstolene, og for å harmonisere reglene bør tilsvarende informasjon være tilgjengelig som en ikke-taushetsbelagt opplysning fra Folkeregisteret.

4 ADMINISTRATIVE OG ØKONOMISKE KONSEKVENSER

Utlevering av opplysninger fra Folkeregisteret er organisert i såkalte rettighetspakker, basert på hjemmelsgrunnlag og den enkelte brukers rettigheter.

Finansforetak og inkassoselskaper har hjemmel til å innhente informasjon om kontaktopplysninger for dødsbo, uten at dette er fullt ut implementert i rettighetspakkene de har hos Folkeregisteret. Endring av eksisterende rettighetspakker og utvikling av nye rettighetspakker vil øke kompleksiteten i forvaltningen av Folkeregistert betraktelig. Kostnadene ved innføring av nye rettighetspakker vil etter hvert bli betydelige når utviklingskostnader og forvaltningskostnader ses i sammenheng.

Omklassifisering av opplysningen til ikke-taushetsbelagt forenkler utleveringen fra Folkeregisteret, og nødvendiggjør ikke utvikling av nye rettighetspakker.

Departementet legger til grunn at den foreslåtte endringen vil ha begrensede administrative og økonomiske konsekvenser.

5 IKRAFTTREDELSE

Departementet foreslår at endringen trer i kraft straks.

6 FORSLAG TIL LOVVEDTAK

Forslag til lov om endring i folkeregisterloven

I

I lov 9. desember 2016 nr. 88 om folkeregistrering gjøres følgende endring:

§ 9-1 annet ledd skal lyde:

Taushetsplikten omfatter ikke opplysninger om en persons fulle navn, fødselsdato, kjønn, fødsels- og d-nummer, grunnlaget for registrert identitet etter § 3-2, adresse, *kontaktopplysninger for dødsbo*, fødested, statsborgerskap, sivilstand, vergemål, stadfestet fremtidsfullmakt og dødsdato, med mindre slike opplysninger røper et klientforhold eller andre forhold som gjør at opplysningene må anses personlige. Det samme gjelder historiske opplysninger om navn og adresse.

II

Loven trer i kraft straks.